

PERSBERICHT

19 december 2012

Verslag aan het Vlaams Parlement

Gemeentelijke samenwerkingsovereenkomsten

De Vlaamse overheid is erin geslaagd de participatie van de gemeenten aan de gemeentelijke samenwerkingsovereenkomsten (SO) te verhogen om zo het Vlaamse milieubeleid lokaal te versterken. De gemeenten worden echter onvoldoende gestimuleerd om de milieudoelstellingen te halen. Het subsidiemechanisme steunt op de inwonersaantallen en niet op de prestaties die de gemeenten leveren. De gemeenten gingen in het kader van de SO frequent engagementen aan op het vlak van energie. De Vlaamse overheid beschikt echter niet over voldoende informatie om te kunnen evalueren of de SO leidden tot een lager energieverbruik en een hoger aandeel duurzame energie.

Inleiding

Door deel te nemen aan een gemeentelijke samenwerkingsovereenkomst (SO) engageren de gemeenten zich tot een aantal milieuactiviteiten, waarvoor ze subsidies en ondersteuning ontvangen. Elke gemeente die de overeenkomst ondertekent, moet een aantal acties verplicht uitvoeren (basisniveau). Zij kan er ook voor kiezen bijkomende activiteiten uit te voeren voor bepaalde milieuthema's, zoals het thema energie (onderscheidingsniveau). Ten slotte kunnen de deelnemende gemeenten ook projecten laten subsidiëren. De SO kosten de overheid ongeveer 25 miljoen euro per jaar. Het Rekenhof heeft onderzocht of de SO de gemeenten - op het vlak van energiebeleid - hebben gestimuleerd in de richting die het beleid wenst.

Participatie van de gemeenten

De administratie volgt de participatiegraad van de gemeenten op en organiseert regelmatig studies die inzicht bieden in de stimulerende kracht van de SO. De recentste SO (2008-2013) heeft op grond van die studies o.a. de modaliteiten van de SO vereenvoudigd en de administratieve lasten voor de gemeenten verminderd. Zij heeft met een puntensysteem in het onderscheidingsniveau de gemeenten meer keuzevrijheid geboden. Het aantal gemeenten dat deelneemt aan de SO is met elke nieuwe SO gestegen, van 74% van de Vlaamse gemeenten in 2002 tot 89% in 2011.

De SO 2008-2013 stimuleert de gemeenten niet tot meer ambitieuze acties op milieugebied. Alle SO-subsidiemechanismen voor het basis- en onderscheidingsniveau, de projecten en de minwerkers steunen rechtstreeks of onrechtstreeks op de inwonersaantallen. Door de themagebonden subsidiëring af te schaffen, verschoof de SO haar stimulerende kracht van activiteiten naar forfaitaire middelen voor het basisniveau en naar loonsubsidies in het onderscheidingsniveau. De meer specifiek gerichte milieuacties verschoven naar de projecten. De ruimte voor vernieuwende lokale projecten - en daarmee de realisatie van de SO-meerwaarde voor milieudoelstellingen - is echter beperkt, doordat de projectenveloppe

het inwonersaantal volgt en de projecten als budgettaire sluitpost aan besparingen onderhevig zijn.

Gerealiseerde activiteiten op het vlak van energiebeleid

De administratie volgt de lokale milieuactiviteiten, die de gemeenten met de SO realiseerden, op in een jaarlijkse evaluatie van de gemeentelijke milieujaarprogramma's. Die procedure kent enkele beperkingen vanuit het oogpunt van beleidsevaluatie: zo maakt zij geen vergelijking mogelijk tussen deelnemende en niet-deelnemende gemeenten en steunt zij in de praktijk niet op controles in de gemeenten. De evaluaties laten alleen toe te schetsen in welke mate deelnemende gemeenten voldeden aan de vereisten uit de SO. Het aandeel gemeenten dat aan alle criteria voldeed, steeg weliswaar gestaag, maar twee op drie gemeenten waren in 2010 - zonder deliberatie - nog niet in orde met de basisvereisten. Op het onderscheidingsniveau bleek het energiethema een van de populairste bij de gemeenten. De energieactiviteiten van de SO passen in het Vlaams energiemilieubeleid.

Energieverbruik en productie van duurzame energie

Geen enkele overheidsinstantie beschikt over gedetailleerde gegevens over het reële energiegebruik en het aandeel duurzame energie in Vlaanderen, noch over de energieprestaties van publieke gebouwen. Noch de netbeheerders, noch het Vlaams Energieagentschap (VEA) of de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) kunnen sluitend het verbruik of de energieproductie van burgers, overheden of bedrijven onderscheiden. De beheersovereenkomsten zijn niet voorzien op een systematische evaluatie van energieprestaties. Door gebrek aan gegevens zijn geen sluitende uitspraken over de effectiviteit van het beleidsinstrument SO mogelijk.

Antwoord van de minister

De minister van Leefmilieu onthield zich van commentaar op het verslag omdat de audit vooral focust op het thema Energie, een bevoegdheid van de minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, en rekening houdend met het op 8 april 2011 door de Vlaamse Regering goedgekeurde Witboek Interne Staatsvorming (*dat voorziet vanaf 2014 een herbestemming van de middelen van de SO naar gemeentelijke riolering en naar handhaving vanuit het Vlaams gewest*). De minister van Energie reageerde niet op het verslag.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Gemeentelijke samenwerkingsovereenkomsten* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).